

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Юридичний факультет
Кафедра історії і теорії держави і права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор
Іщенко Н.М.

“ ” 2018
року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Спеціальність 081 «Право»

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Завідувач випускової кафедри
Гарант освітньої програми
Декан юридичного факультету
Директор ННПО
Начальник НМВ

Ковальова С.Г.
Лісна І.С.
Блага А.Б.
Блага А.Б.
Січко Д.С.
Норд Г.Л.
Потай І.Ю.

Миколаїв – 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Теорія держави і права	
Галузь знань	Право	
Спеціальність	Право	
Спеціалізація (якщо є)	-	
Освітня програма		
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	I	
Навчальний рік	2020-2021	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	I, II	I, II, III
Загальна кількість кредитів ЄКТС / годин	10 кредитів (7+3) / 300 (210+90) годин (ДФН)* 9 кредитів / 270 годин (ЗФН)	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	66 66 168+90 курсова робота	16 16 238+90 курсова робота
Відсоток аудиторного навантаження	48%	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	Залік, іспит	

* згідно з навчальним планом на 2018-2019 н.р., обсяг дисципліни складається з 7 кредитів як нормативної та 3 кредитів як дисципліни в межах додаткових освітніх послуг

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: забезпечення засвоєння студентами основних, фундаментальних державно-правових термінів і понять, зрозуміння студентами зв'язку між державою і правом, а також основних закономірностей виникнення, еволюції і функціонування держави і права.

Завдання:

1. Аналіз основних категорій, які використовуються в теорії держави і права.
2. Опанування основною юридичною термінологією.
3. Визначення причин і умов походження і розвитку держави і права, основних напрямків їхньої еволюції.
4. Всебічний аналіз сутності і функціонування держави на сучасному етапі.
5. Вивчення механізму і форми держави.
6. Аналіз сучасних концепцій праворозуміння і ознак права.
7. Засвоєння вчення про норму права, систему права, правову систему.
8. Вивчення правових систем сучасності.
9. Аналіз процесів правотворчості і законотворчості.
10. Вивчення джерел права.
11. Засвоєння теорії реалізації права.
12. Засвоєння вчення про правовідносини.
13. Аналіз юридичної техніки.
14. Вивчення засад правомірної поведінки; аналіз правопорушень і юридичної відповідальності.
15. Аналіз поняття правосвідомості і правової культури.
16. Аналіз понять і принципів створення і функціонування правової соціальної держави і громадянського суспільства.

Передумови вивчення дисципліни:

Очікувані результати навчання:

У процесі вивчення дисципліни «Теорія держави і права» у студента мають бути сформовані наступні передбачені професійною програмою компетенції:

ЗК: 1–4, 6–14

СК: 1–4, 7–8, 11–16.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- базові поняття і термінологію юриспруденції;
- основні закономірності виникнення, розвитку, шляхів еволюції інститутів держави і права;
- сутність і зміст державних і правових категорій;

- принципи і засади функціонування держави і права на сучасному етапі їхнього розвитку в державах і правових системах різних типів.

має вміти:

- аналізувати державні і правові явища, давати їм оцінку;
- встановлювати основні закономірності розвитку конкретних державних і правових інститутів;
- визначати тенденції еволюції і функціонування конкретних державних і правових інститутів;
- оперувати юридичною термінологією.
-

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми			Самостійна робота
		Лекції	Семінарські	
1.	Предмет, метод, завдання, функції курсу „Теорія держави і права”. Зв’язок з іншими науками.	2	2	5
2.	Ознаки держави	2	2	5
3.	Походження держави.	2	2	5
4.	Сутність і типологія держави.	2	2	5
5.	Функції держави	2	2	5
6.	Механізм держави.	2	2	6
7.	Форма держави. Форма правління.	2	2	6
8.	Форма держави. Форма державного устрою і політичний режим.	2	2	6
9.	Держава в політичній системі суспільства.	2	2	5
10	Поняття, сутність і соціальне призначення права.	2	2	5
11	Основні концепції праворозуміння.	2	2	5
12	Функції права.	2	2	5
13	Право в системі соціальних норм.	2	2	5
14	Норми права	2	2	6
15	Джерела (форми) права	2	2	6
16	Правотворчість.	2	2	5
17	Система права.	2	2	5
18	Правовідносини. Юридичні факти, презумпції та фікції.	2	2	5
19	Реалізація права.	2	2	5
20	Колізії у праві.	2	2	5

.				
21	Прогалини у праві.	2	2	5
.				
22	Тлумачення права.	2	2	5
.				
23	Юридична техніка.	2	2	5
.				
24	Правомірна поведінка.	2	2	5
.				
25	Правосвідомість і правова культура.	2	2	5
26	Правопорушення	2	2	5
.				
27	Юридична відповідальність.	2	2	5
.				
28	Механізм правового регулювання.	2	2	5
.				
29	Законність і правопорядок.	2	2	5
.				
30	Правова, демократична, соціальна держава і громадянське суспільство.	2	2	6
.				
31	Права і свободи людини і громадянина.	2	2	6
.				
32	Правова система. Правові системи сучасності.	2	2	5
.				
33	Правові системи сучасності.	2	2	5
.				
	Всього за курсом	66	66	168 (+ 90 годин курсова робота)

Заочна форма:

	Теми			Самостійна робота
		Лекції	Семінарські	
1.	Предмет, метод, завдання, функції курсу „Теорія держави і права”. Зв’язок з іншими науками.			4
2.	Ознаки держави	1	1	4
3.	Походження держави.			4
4.	Сутність і типологія держави.			4
5.	Функції держави			4
6.	Механізм держави.	1	1	5
7.	Форма держави. Форма правління.	1	1	5
8.	Форма держави. Форма державного устрою і політичний режим.	1	1	5
9.	Держава в політичній системі суспільства.			4
10	Поняття, сутність і соціальне призначення права.			4
.				
11	Основні концепції праворозуміння.	1	1	4

12	Функції права.			4
13	Право в системі соціальних норм.			4
14	Норми права	1	1	5
15	Джерела (форми) права	1	1	5
16	Правотворчість.			4
17	Система права.	1	1	5
18	Правовідносини. Юридичні факти, презумпції та фікції.	1	1	4
19	Реалізація права.	1	1	4
20	Колізії у праві.			4
21	Прогалини у праві.			4
22	Тлумачення права.	1	1	4
23	Юридична техніка.			4
24	Правомірна поведінка.			4
25	Правосвідомість і правова культура.			4
26	Правопорушення	1	1	4
27	Юридична відповідальність.	1	1	4
28	Механізм правового регулювання.			4
29	Законність і правопорядок.			4
30	Правова, демократична, соціальна держава і громадянське суспільство.	1	1	4
31	Права і свободи людини і громадянина.	1	1	4
32	Правова система. Правові системи сучасності.	1	1	4
33	Правові системи сучасності.			4
	Всього за курсом	16	16	238 (+ 90 годин курсова робота)

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

Денна форма навчання

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Предмет, метод, завдання, функції курсу „Теорія держави і права”. Зв’язок з іншими науками. <ol style="list-style-type: none">1. Предмет і об’єкт вивчення теорії держави і права.2. Методи, які використовуються в теорії держави і права.3. Завдання теорії держави і права.4. Функції теорії держави і права.5. Місце теорії держави і права в системі наук.6. Роль теорії держави і права у підготовці професійних юристів.
2	Тема 2. Ознаки держави. <ol style="list-style-type: none">1. Основні ознаки держави.2. Публічна влада як різновид соціальної влади.3. Суверенітет держави. Суверенітет нації. Суверенітет народу.4. Легітимність і легальність державної влади.5. Факультативні ознаки держави.
3	Тема 3. Походження держави. <ol style="list-style-type: none">1. Патріархальна теорія походження держави.2. Іригаційна теорія походження держави.3. Теологічна теорія походження держави.4. Договірна теорія походження держави.5. Класова теорія походження держави.6. Матеріалістична теорія походження держави.7. Органічна теорія походження держави.8. Теорія насильства.9. Психологічна теорія походження держави.10. Потестарна теорія походження держави.
4	Тема 4. Походження держави (продовження). <ol style="list-style-type: none">1. Влада у додержавному суспільстві.2. Основні закономірності та передумови виникнення держави.3. Східний шлях виникнення держав.

	4. Західний шлях виникнення держав.
5	<p>Тема 5. Сутність і типологія держави.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність держави з позицій класового підходу. 2. Сутність держави з позицій загальносоціального підходу. 3. Формаційна класифікація типів держав. 4. Цивілізаційний підхід до типології держав. 5. Політико-правовий підхід до типології держав. 6. Концепція держави загального благоденства. 7. Концепція інфократичної держави. 8. Концепція елітарної держави.
6	<p>Тема 6. Функції держави.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і класифікація функції держави. 2. Зовнішні функції держави. 3. Внутрішні функції держави. 4. Шляхи реалізації функцій державою.
7	<p>Тема 7. Механізм держави.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і структура механізму держави. 2. Поняття і класифікація органів держави. 3. Законодавчі органи держави. 4. Виконавчі органи держави. 5. Судові та правоохоронні органи держави
8	<p>Тема 8. Форма держави. Форма правління.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та структура форми держави. 2. Форма державного правління. 3. Конституційна монархія як форма правління. 4. Необмежені монархії у сучасному світі. 5. Республіканська форма правління у сучасному світі.
9	<p>Тема 9. Форма держави. Форма державного устрою і політичний режим.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми державного устрою. 2. Види політичних режимів. 3. Зміни у формі правління і формі державного устрою із змінами політичного режиму. 4. Закономірності переходу від недемократичних до демократичних режимів. 5. «Хвилі демократизації».
10	<p>Тема 10. Держава у політичній системі суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття політичної системи суспільства. 2. Структура політичної системи. 3. Держава у політичній системі.

	<p>4. Держава і громадські об'єднання.</p> <p>5. Держава і політичні партії.</p>
11	<p>Тема 11. Поняття, сутність і соціальне призначення права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорії походження права. 2. Ознаки права. 3. Право в об'єктивному та суб'єктивному значенні. 4. Сутність права. 5. Зв'язок держави і права.
12	<p>Тема 12. Основні концепції праворозуміння.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нормативістський підхід до праворозуміння. 2. Концепція природного права. 3. Історична школа права. 4. Соціологічний підхід до праворозуміння. 5. Психологічна концепція права. 6. Сучасні тенденції праворозуміння.
13	<p>Тема 13. Функції права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття функцій права. 2. Класифікація функцій права. 3. Юридичні функції права. 4. Загально соціальні функції права.
14	<p>Тема 14. Право в системі соціальних норм.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття технічних і соціальних норм. 2. Види і характеристика соціальних норм. 3. Відмінність правових норм від інших соціальних норм. 4. Мораль і право.
15	<p>Тема 15. Норми права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і ознаки норми права. 2. Види норм права. 3. Структура норми права. 4. Види гіпотез. 5. Види диспозицій. 6. Види санкцій.
16	<p>Тема 16. Форми (джерела) права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і види джерел права. 2. Закон як джерело права. 3. Судовий і адміністративний прецедент як джерело права. 4. Правовий звичай. Звичаєве право. 5. Доктрина як джерело права.

	6. Співвідношення джерел права в Україні.
17	Тема 17. Правотворчість. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, зміст і принципи правотворчості. 2. Види правотворчості. 3. Стадії правотворчості. Законодавчий процес. 4. Межі дії нормативно-правових актів. 5. Систематизація нормативно-правових актів.
18	Тема 18. Система права. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття системи права. 2. Приватне та публічне право. 3. Галузі права. 4. Підгалузі й інститути права.
19	Тема 19. Правовідносини. Юридичні факти, презумпції та фікції. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і ознаки правовідносин. 2. Види і структура правовідносин. 3. Об'єкти та суб'єкти правовідносин. 4. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Правосуб'єктність. 5. Поняття і види юридичних фактів. 6. Юридичні презумпції. 7. Юридичні фікції.
20	Тема 20. Реалізація права. <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і особливості реалізації права. 2. Специфіка правозастосовчої діяльності. 3. Стадії правозастосовчого процесу. 4. Акти застосування права, їхні види. 5. Способи реалізації права. 6. Прогалини у праві.
21	Тема 21. Колізії у праві <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття юридичних колізій. 2. Види колізій і причини їх виникнення. 3. Колізії норм права і нормативних актів. 4. Способи усунення колізій. Превентивні заходи. 5. Юридична конфліктологія.
22	Тема 22. Прогалини у праві <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття прогалин у праві. 2. Подолання прогалин. 3. Аналогія закону, аналогія права. 4. Субсидіарні норми.

23	<p>Тема 23. Тлумачення права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальне поняття тлумачення права. 2. Способи (прийоми) тлумачення права. 3. Види тлумачення норм права. 4. Тлумачення норм права за обсягом. 5. Інтерпретаційні акти.
24	<p>Тема 24. Юридична техніка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавча техніка. 2. Правозастосовча техніка. 3. Техніко-правові категорії.
25	<p>Тема 25. Правомірна поведінка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види соціальної роботи. 2. Поняття і ознаки правомірної поведінки. 3. Типологія правомірної поведінки. 4. Шляхи формування правомірної поведінки.
26	<p>Тема 26. Правосвідомість і правова культура.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття правосвідомості і її структура. 2. Функції і види правосвідомості. 3. Зв'язок правосвідомості і права. 4. Правова культура: поняття, елементи, форми дії. 5. Функції правової культури.
27	<p>Тема 27. Правопорушення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття правопорушення. 2. Ознаки правопорушення. 3. Склад правопорушення. 4. Види правопорушень.
28	<p>Тема 28. Юридична відповідальність.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття юридичної відповідальності. 2. Принципи юридичної відповідальності. 3. Ознаки юридичної відповідальності. 4. Види юридичної відповідальності.
29	<p>Тема 29. Механізм правового регулювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття механізму правового регулювання. 2. Структура і стадії механізму правового регулювання. 3. Ефективність механізму правового регулювання.

30	<p>Тема 30. Законність і правопорядок.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття законності. 2. Аспекти законності. 3. Принципи законності. 4. Гарантії законності. 5. Поняття правопорядку.
31	<p>Тема 31. Правова, демократична, соціальна держава і громадянське суспільство.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток ідеї правової держави. 2. Ознаки правової держави. 3. Форми демократії. 4. Демократична держава: поняття і ознаки. 5. Поняття соціальної держави. 6. Правова політика в правовій, соціальній, демократичній державі. 7. Поняття громадянського суспільства. 8. Ознаки громадянського суспільства. 9. Співвідношення громадянського суспільства і правової, сучасної, демократичної держави. 10. Концепція «сучасної держави».
32	<p>Тема 32. Права і свободи людини і громадянина</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття прав і свобод людини і громадянина. 2. Класифікація прав людини. 3. Характеристика основоположних прав людини. 4. Політичні права. 5. Соціально-економічні права. 6. Культурні права. 7. Екологічні права. 8. Характеристика основних свобод людини. 9. Юридичні обов'язки людини. 10. Гарантії і механізми захисту прав людини.
33	<p>Тема 33. Правова система.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття правової системи. 2. Структура правової системи. 3. Правова система і правова сім'я. 4. Місце України на правовій карті світу. 5. Критерії класифікації правових систем. 6. Класифікація правових систем: підходи у вітчизняній і зарубіжній науці. 7. Романо-германська правова система. 8. Англо-американська правова система. 9. Соціалістична правова система. 10. Мусульманське право.

11. Системи звичаєвого права.

Заочна форма навчання

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Ознаки та механізм держави.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Основні ознаки держави.2. Публічна влада як різновид соціальної влади.3. Суверенітет держави. Суверенітет нації. Суверенітет народу.4. Легітимність і легальність державної влади.5. Факультативні ознаки держави.4. Поняття і структура механізму держави.5. Поняття і класифікація органів держави.6. Законодавчі органи держави. <p>7. Виконавчі органи держави. 8. Судові та правоохоронні органи держави</p>
2	<p>Тема 2. Форма держави.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття та структура форми держави.2. Форма державного правління.3. Конституційна монархія як форма правління.4. Необмежені монархії у сучасному світі.5. Республіканська форма правління у сучасному світі.6. Форми державного устрою.7. Види політичних режимів.8. Зміни у формі правління і формі державного устрою із змінами політичного режиму.9. Закономірності переходу від недемократичних до демократичних режимів.10. «Хвилі демократизації».
3	<p>Тема 3. Норми та джерела права.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Поняття і ознаки норми права.2. Види норм права.3. Структура норми права.4. Види гіпотез.5. Види диспозицій.6. Види санкцій.7. Поняття і види джерел права.8. Закон як джерело права.9. Судовий і адміністративний прецедент як джерело права.10. Правовий звичай. Звичаєве право.11. Доктрина як джерело права.

	12.Співвідношення джерел права в Україні.
4	<p>Тема 4. Система права. Правовідносини. Юридичні факти, презумпції та фікції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття системи права. 2. Приватне та публічне право. <ol style="list-style-type: none"> 3. Галузі права. 4. Підгалузі й інститути права. 5. Поняття і ознаки правовідносин. 6. Види і структура правовідносин. <ol style="list-style-type: none"> 7. Об'єкти та суб'єкти правовідносин. 8. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Правосуб'єктність. 9. Поняття і види юридичних фактів. 10. Юридичні презумпції. 11. Юридичні фікції.
5	<p>Тема 5. Реалізація і тлумачення права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і особливості реалізації права. <ol style="list-style-type: none"> 2. Специфіка правозастосовчої діяльності. 3. Стадії правозастосовчого процесу. 4. Акти застосування права, їхні види. 5. Способи реалізації права. 6. Прогалини у праві. 7. Загальне поняття тлумачення права. 8. Способи (прийоми) тлумачення права. 9. Види тлумачення норм права. 10.Тлумачення норм права за обсягом. 11.Інтерпретаційні акти.
6	<p>Тема 6. Правопорушення та юридична відповідальність.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття правопорушення. 2. Ознаки правопорушення. <ol style="list-style-type: none"> 3. Склад правопорушення. 4. Види правопорушень. 5. Поняття юридичної відповідальності. 6. Принципи юридичної відповідальності. 7. Ознаки юридичної відповідальності. 8. Види юридичної відповідальності.
7	<p>Тема 7. Правова, демократична, соціальна держава, громадянське суспільство. Права і свободи людини і громадянина</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток ідеї правової держави. 2. Ознаки правової держави. 3. Форми демократії.

	<p>4. Демократична держава: поняття і ознаки.</p> <p>5. Поняття соціальної держави.</p> <p>6. Правова політика в правовій, соціальній, демократичній державі.</p> <p>7. Поняття громадянського суспільства.</p> <p>8. Ознаки громадянського суспільства.</p> <p>9. Співвідношення громадянського суспільства і правової, сучасної, демократичної держави.</p> <p>10. Концепція «сучасної держави».</p> <p>11. Поняття прав і свобод людини і громадянина.</p> <p>12. Класифікація прав людини.</p> <p>13. Характеристика основоположних прав людини.</p> <p>14. Політичні права.</p> <p>15. Соціально-економічні права.</p> <p>16. Культурні права.</p> <p>17. Екологічні права.</p> <p>18. Характеристика основних свобод людини.</p> <p>19. Юридичні обов'язки людини.</p> <p>20. Гарантії і механізми захисту прав людини.</p>
8	<p>Тема 8. Правова система.</p> <p>1. Поняття правової системи.</p> <p>2. Структура правової системи.</p> <p>3. Правова система і правова сім'я.</p> <p>4. Місце України на правовій карті світу.</p> <p>5. Критерії класифікації правових систем.</p> <p>6. Класифікація правових систем: підходи у вітчизняній і зарубіжній науці.</p> <p>7. Романо-германська правова система.</p> <p>8. Англо-американська правова система.</p> <p>9. Соціалістична правова система.</p> <p>10. Мусульманське право.</p> <p>11. Системи звичаєвого права.</p>

4.2. Плани практичних занять

Денна форма навчання

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Предмет, метод, завдання, функції курсу „Теорія держави і права”. Зв'язок з іншими науками.</p> <p>7. Предмет і об'єкт вивчення теорії держави і права.</p> <p>8. Методи, які використовуються в теорії держави і права.</p> <p>9. Завдання теорії держави і права.</p> <p>10. Функції теорії держави і права.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> 11. Місце теорії держави і права в системі наук. 12. Роль теорії держави і права у підготовці професійних юристів.
2	<p>Тема 2. Ознаки держави.</p> <ul style="list-style-type: none"> 12. Основні ознаки держави. 13. Публічна влада як різновид соціальної влади. 14. Суверенітет держави. Суверенітет нації. Суверенітет народу. 15. Легітимність і легальність державної влади. 16. Факультативні ознаки держави.
3	<p>Тема 3. Походження держави.</p> <ul style="list-style-type: none"> 11. Патріархальна теорія походження держави. 12. Іригаційна теорія походження держави. 13. Теологічна теорія походження держави. 14. Договірна теорія походження держави. 15. Класова теорія походження держави. 16. Матеріалістична теорія походження держави. 17. Органічна теорія походження держави. 18. Теорія насильства. 19. Психологічна теорія походження держави. 20. Потестарна теорія походження держави.
4	<p>Тема 4. Походження держави (продовження).</p> <ul style="list-style-type: none"> 5. Влада у додержавному суспільстві. 6. Основні закономірності та передумови виникнення держави. 7. Східний шлях виникнення держав. 8. Західний шлях виникнення держав.
5	<p>Тема 5. Сутність і типологія держави.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Сутність держави з позицій класового підходу. 2. Сутність держави з позицій загальносоціального підходу. 3. Формаційна класифікація типів держав. 4. Цивілізаційний підхід до типології держав. 5. Політико-правовий підхід до типології держав. 6. Концепція держави загального благоденства. 7. Концепція інфократичної держави. 8. Концепція елітарної держави.
6	<p>Тема 6. Функції держави.</p> <ul style="list-style-type: none"> 5. Поняття і класифікація функції держави.

	<ul style="list-style-type: none"> 6. Зовнішні функції держави. 7. Внутрішні функції держави. 8. Шляхи реалізації функцій державою.
7	<p>Тема 7. Механізм держави.</p> <ul style="list-style-type: none"> 17. Поняття і структура механізму держави. 18. Поняття і класифікація органів держави. 19. Законодавчі органи держави. <p>4. Виконавчі органи держави. 5. Судові та правоохоронні органи держави</p>
8	<p>Тема 8. Форма держави. Форма правління.</p> <ul style="list-style-type: none"> 20. Поняття та структура форми держави. 21. Форма державного правління. 22. Конституційна монархія як форма правління. 23. Необмежені монархії у сучасному світі. 24. Республіканська форма правління у сучасному світі.
9	<p>Тема 9. Форма держави. Форма державного устрою і політичний режим.</p> <ul style="list-style-type: none"> 6. Форми державного устрою. 7. Види політичних режимів. 8. Зміни у формі правління і формі державного устрою із змінами політичного режиму. 9. Закономірності переходу від недемократичних до демократичних режимів. 10. «Хвилі демократизації».
10	<p>Тема 10. Держава у політичній системі суспільства.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Поняття політичної системи суспільства. 2. Структура політичної системи. 3. Держава у політичній системі. 4. Держава і громадські об'єднання. 5. Держава і політичні партії.
11	<p>Тема 11. Поняття, сутність і соціальне призначення права.</p> <ul style="list-style-type: none"> 6. Теорії походження права. 7. Ознаки права. 8. Право в об'єктивному та суб'єктивному значенні. 9. Сутність права. 10. Зв'язок держави і права.
12	<p>Тема 12. Основні концепції праворозуміння.</p> <ul style="list-style-type: none"> 7. Нормативістський підхід до праворозуміння. 8. Концепція природного права. 9. Історична школа права.

	<ul style="list-style-type: none"> 10. Соціологічний підхід до праворозуміння. 11. Психологічна концепція права. 12. Сучасні тенденції праворозуміння.
13	<p>Тема 13. Функції права.</p> <ul style="list-style-type: none"> 5. Поняття функцій права. 6. Класифікація функцій права. 7. Юридичні функції права. 8. Загально соціальні функції права.
14	<p>Тема 14. Право в системі соціальних норм.</p> <ul style="list-style-type: none"> 5. Поняття технічних і соціальних норм. 6. Види і характеристика соціальних норм. 7. Відмінність правових норм від інших соціальних норм. 8. Мораль і право.
15	<p>Тема 15. Норми права.</p> <ul style="list-style-type: none"> 25. Поняття і ознаки норми права. 26. Види норм права. 27. Структура норми права. 28. Види гіпотез. 29. Види диспозицій. 30. Види санкцій.
16	<p>Тема 16. Форми (джерела) права.</p> <ul style="list-style-type: none"> 7. Поняття і види джерел права. 8. Закон як джерело права. 9. Судовий і адміністративний прецедент як джерело права. 10. Правовий звичай. Звичаєве право. 11. Доктрина як джерело права. 12. Співвідношення джерел права в Україні.
17	<p>Тема 17. Правотворчість.</p> <ul style="list-style-type: none"> 6. Поняття, зміст і принципи правотворчості. 7. Види правотворчості. 8. Стадії правотворчості. Законодавчий процес. 9. Межі дії нормативно-правових актів. 10. Систематизація нормативно-правових актів.
18	<p>Тема 18. Система права.</p> <ul style="list-style-type: none"> 31. Поняття системи права. 32. Приватне та публічне право. 33. Галузі права. 34. Підгалузі й інститути права.

19	<p>Тема 19. Правовідносини. Юридичні факти, презумпції та фікції.</p> <p>35. Поняття і ознаки правовідносин. 36. Види і структура правовідносин. 37. Об'єкти та суб'єкти правовідносин. 38. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Правосуб'єктність. 39. Поняття і види юридичних фактів. 40. Юридичні презумпції. 41. Юридичні фікції.</p>
20	<p>Тема 20. Реалізація права.</p> <p>42. Поняття і особливості реалізації права. 43. Специфіка правозастосовчої діяльності. 44. Стадії правозастосовчого процесу. 45. Акти застосування права, їхні види. 46. Способи реалізації права. 47. Прогалини у праві.</p>
21	<p>Тема 21. Колізії у праві</p> <p>6. Поняття юридичних колізій. 7. Види колізій і причини їх виникнення. 8. Колізії норм права і нормативних актів. 9. Способи усунення колізій. Превентивні заходи. 10. Юридична конфліктологія.</p>
22	<p>Тема 22. Прогалини у праві</p> <p>5. Поняття прогалин у праві. 6. Подолання прогалин. 7. Аналогія закону, аналогія права. 8. Субсидіарні норми.</p>
23	<p>Тема 23. Тлумачення права.</p> <p>6. Загальне поняття тлумачення права. 7. Способи (прийоми) тлумачення права. 8. Види тлумачення норм права. 9. Тлумачення норм права за обсягом. 10. Інтерпретаційні акти.</p>
24	<p>Тема 24. Юридична техніка.</p> <p>4. Законодавча техніка. 5. Правозастосовча техніка. 6. Техніко-правові категорії.</p>

25	<p>Тема 25. Правомірна поведінка.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Види соціальної роботи. 6. Поняття і ознаки правомірної поведінки. 7. Типологія правомірної поведінки. 8. Шляхи формування правомірної поведінки.
26	<p>Тема 26. Правосвідомість і правова культура.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Поняття правосвідомості і її структура. 7. Функції і види правосвідомості. 8. Зв'язок правосвідомості і права. 9. Правова культура: поняття, елементи, форми дії. 10. Функції правової культури.
27	<p>Тема 27. Правопорушення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 48. Поняття правопорушення. 49. Ознаки правопорушення. 50. Склад правопорушення. 51. Види правопорушень.
28	<p>Тема 28. Юридична відповідальність.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття юридичної відповідальності. 2. Принципи юридичної відповідальності. 3. Ознаки юридичної відповідальності. 4. Види юридичної відповідальності.
29	<p>Тема 29. Механізм правового регулювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Поняття механізму правового регулювання. 5. Структура і стадії механізму правового регулювання. 6. Ефективність механізму правового регулювання.
30	<p>Тема 30. Законність і правопорядок.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Поняття законності. 7. Аспекти законності. 8. Принципи законності. 9. Гарантії законності. 10. Поняття правопорядку.
31	<p>Тема 31. Правова, демократична, соціальна держава і громадянське суспільство.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток ідеї правової держави. 2. Ознаки правової держави. 3. Форми демократії. 4. Демократична держава: поняття і ознаки. 5. Поняття соціальної держави.

	6. Правова політика в правовій, соціальній, демократичній державі. 7. Поняття громадянського суспільства. 8. Ознаки громадянського суспільства. 9. Співвідношення громадянського суспільства і правової, сучасної, демократичної держави. 10. Концепція «сучасної держави».
32	Тема 32. Права і свободи людини і громадянина 1. Поняття прав і свобод людини і громадянина. 2. Класифікація прав людини. 3. Характеристика основоположних прав людини. 4. Політичні права. 5. Соціально-економічні права. 6. Культурні права. 7. Екологічні права. 8. Характеристика основних свобод людини. 9. Юридичні обов'язки людини. 10. Гарантії і механізми захисту прав людини.
33	Тема 33. Правова система. 52. Поняття правової системи. 53. Структура правової системи. 54. Правова система і правова сім'я. 55. Місце України на правовій карті світу. 56. Критерії класифікації правових систем. 57. Класифікація правових систем: підходи у вітчизняній і зарубіжній науці. 58. Романо-германська правова система. 59. Англо-американська правова система. 60. Соціалістична правова система. 61. Мусульманське право. 62. Системи звичаєвого права.

Заочна форма навчання

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Ознаки та механізм держави. 6. Основні ознаки держави. 7. Публічна влада як різновид соціальної влади. 8. Суверенітет держави. Суверенітет нації. Суверенітет народу. 9. Легітимність і легальність державної влади.

	<ul style="list-style-type: none"> 10. Факультативні ознаки держави. 7. Поняття і структура механізму держави. 8. Поняття і класифікація органів держави. 9. Законодавчі органи держави. <p>7. Виконавчі органи держави. 8. Судові та правоохоронні органи держави</p>
2	<p>Тема 2. Форма держави.</p> <ul style="list-style-type: none"> 11. Поняття та структура форми держави. 12. Форма державного правління. 13. Конституційна монархія як форма правління. 14. Необмежені монархії у сучасному світі. 15. Республіканська форма правління у сучасному світі. 16. Форми державного устрою. 17. Види політичних режимів. 18. Зміни у формі правління і формі державного устрою із змінами політичного режиму. 19. Закономірності переходу від недемократичних до демократичних режимів. 20. «Хвилі демократизації».
3	<p>Тема 3. Норми та джерела права.</p> <ul style="list-style-type: none"> 13. Поняття і ознаки норми права. 14. Види норм права. 15. Структура норми права. 16. Види гіпотез. 17. Види диспозицій. 18. Види санкцій. 19. Поняття і види джерел права. 20. Закон як джерело права. 21. Судовий і адміністративний прецедент як джерело права. 22. Правовий звичай. Звичаєве право. 23. Доктрина як джерело права. 24. Співвідношення джерел права в Україні.
4	<p>Тема 4. Система права. Правовідносини. Юридичні факти, презумпції та фікції.</p> <ul style="list-style-type: none"> 12. Поняття системи права. 13. Приватне та публічне право. 14. Галузі права. 15. Підгалузі й інститути права. 16. Поняття і ознаки правовідносин. 17. Види і структура правовідносин. 18. Об'єкти та суб'єкти правовідносин. 19. Правоздатність, дієздатність, деліктоздатність.

	<p>Правосуб'єктність.</p> <p>20. Поняття і види юридичних фактів.</p> <p>21. Юридичні презумпції.</p> <p>22. Юридичні фікції.</p>
5	<p>Тема 5. Реалізація і тлумачення права.</p> <p>12. Поняття і особливості реалізації права.</p> <p>13. Специфіка правозастосовчої діяльності.</p> <p>14. Стадії правозастосовчого процесу.</p> <p>15. Акти застосування права, їхні види.</p> <p>16. Способи реалізації права.</p> <p>17. Прогалини у праві.</p> <p>18. Загальне поняття тлумачення права.</p> <p>19. Способи (прийоми) тлумачення права.</p> <p>20. Види тлумачення норм права.</p> <p>21. Тлумачення норм права за обсягом.</p> <p>22. Інтерпретаційні акти.</p>
6	<p>Тема 6. Правопорушення та юридична відповідальність.</p> <p>5. Поняття правопорушення.</p> <p>6. Ознаки правопорушення.</p> <p>7. Склад правопорушення.</p> <p>8. Види правопорушень.</p> <p>5. Поняття юридичної відповідальності.</p> <p>6. Принципи юридичної відповідальності.</p> <p>7. Ознаки юридичної відповідальності.</p> <p>8. Види юридичної відповідальності.</p>
7	<p>Тема 7. Правова, демократична, соціальна держава, громадянське суспільство. Права і свободи людини і громадянина</p> <p>1. Розвиток ідеї правової держави.</p> <p>2. Ознаки правової держави.</p> <p>3. Форми демократії.</p> <p>4. Демократична держава: поняття і ознаки.</p> <p>5. Поняття соціальної держави.</p> <p>6. Правова політика в правовій, соціальній, демократичній державі.</p> <p>7. Поняття громадянського суспільства.</p> <p>8. Ознаки громадянського суспільства.</p> <p>9. Співвідношення громадянського суспільства і правової, сучасної, демократичної держави.</p> <p>10. Концепція «сучасної держави».</p> <p>11. Поняття прав і свобод людини і громадянина.</p> <p>12. Класифікація прав людини.</p> <p>13. Характеристика основоположних прав людини.</p> <p>14. Політичні права.</p>

	<p>15. Соціально-економічні права. 16. Культурні права. 17. Екологічні права. 18. Характеристика основних свобод людини. 19. Юридичні обов'язки людини. 20. Гарантії і механізми захисту прав людини.</p>
8	<p>Тема 8. Правова система.</p> <p>63. Поняття правової системи. 64. Структура правової системи. 65. Правова система і правова сім'я. 66. Місце України на правовій карті світу. 67. Критерії класифікації правових систем. 68. Класифікація правових систем: підходи у вітчизняній і зарубіжній науці. 69. Романо-германська правова система. 70. Англо-американська правова система. 71. Соціалістична правова система. 72. Мусульманське право. 73. Системи звичаєвого права.</p>

4.3. Завдання для самостійної роботи

Обов'язкові завдання для самостійної роботи

Семінарське заняття 1. Предмет, метод, завдання, функції теорії держави і права.

1. Складіть схему-таблицю „Теорія держави і права в системі суспільних наук”.
2. Складіть короткий конспект на тему „Методи теорії держави і права”.

Семінарське заняття 2. Ознаки держави.

1. Встановіть співвідношення понять суверенітет державний, суверенітет нації, суверенітет народний.
3. Складіть конспект відповіді на тему «Публічна влада як різновид соціальної влади»

Семінарське заняття 3. Походження держави.

1. Визначте сильні сторони і вади відомих вам теорій походження держави.
2. Складіть тези відповіді на тему «Потестарна теорія походження держави».

Семінарське заняття 4. Походження держави.

1. Порівняйте східний і західний шляхи виникнення держави.
2. Складіть схему «Передумови виникнення держави».

Семінарське заняття 5. Сутність держави і типи держави.

1. Складіть план відповіді на тему „Концепція сучасної держави”.
2. Проведіть порівняльний аналіз типології держав класиків марксизму і А. Тойнбі.

Семінарське заняття 6. Функції держави.

1. Складіть розгорнутий план відповіді на тему „Функції соціальної держави”.
2. Складіть таблицю „Функції рабовласницької, феодальної, капіталістичної і сучасної держави”.

Семінарське заняття 7. Механізм держави.

1. Зробіть порівняльний аналіз грецької і римської моделей поділу влад.
2. Складіть таблицю „Структура механізму держави”.

Семінарське заняття 8. Форми держави. Форми державного правління.

1. Порівняйте повноваження парламенту в парламентських і президентських республіках.
2. Складіть план відповіді на тему „Види монархій”.

Семінарське заняття 9. Форми держави. Форми державного устрою і політичного режиму.

1. Складіть конспект відповіді на тему „Хвилі демократизації за Хантінгтоном”.
2. Проаналізуйте зміни у формі правління і формі державного устрою, які відбуваються при зміні політичного режиму в державі.

Семінарське заняття 10. Держава в політичній системі суспільства.

1. Складіть схему структури політичної системи.
2. Проаналізуйте зв'язок держави з політичними партіями і громадськими об'єднаннями.

Семінарське заняття 11. Поняття, сутність і соціальне призначення права.

1. Складіть таблицю «Ознаки права».
2. Проаналізуйте зв'язок між державою і правом.

Семінарське заняття 12. Основні концепції праворозуміння.

1. Визначте внесок вітчизняних вчених XIX ст. у розвиток історичної школи права.
2. Складіть план відповіді на тему „Сучасні концепції праворозуміння”.

Семінарське заняття 13. Функції права.

1. Складіть таблицю „Функції права”.
2. Визначте функції права в соціальній державі.

Семінарське заняття 14. Право в системі соціальних норм.

- Складіть конспект відповіді на тему „Мораль і право”.
- Проаналізуйте статтю О.Ф. Скакун „Етнокультурний вимір права”.

Семінарське заняття 15. Норми права.

1. Визначте структуру норм права, викладених у Цивільному Кодексі України (5 статей на вибір).
2. Доберіть приклади різних видів норм права.

Семінарське заняття 16. Джерела (форми) права.

1. Наведіть приклади правових звичаїв.
2. Складіть схему „Джерела права України”.

Семінарське заняття 17. Правотворчість.

1. Складіть схему „Види правотворчості”.
2. Проведіть порівняльний аналіз правотворчості і законотворчості.

Семінарське заняття 18. Система права.

1. Проаналізуйте систему права сучасної України.

2. Складіть таблицю „Підгалузь та інститут права”.

Семінарське заняття 19. Правовідносини. Юридичні факти, презумпція та фікції

1. Складіть схему „Структура правовідносин”.
2. Складіть конспект відповіді на тему „Моністична теорія об’єкту правовідносин”.

Семінарське заняття 20. Реалізація права.

1. Зробіть порівняльний аналіз нормативного правового акту і акту застосування права.
2. Складіть конспект відповіді на тему „Прогалини у праві”.

Семінарське заняття 21. Колізії у праві.

1. Складіть конспект відповіді на тему „Способи усунення колізій у праві”.
2. Складіть короткий словник категорій юридичної конфліктології.

Семінарське заняття 22. Прогалини у праві.

1. Складіть таблицю «Причини прогалин у праві».
2. Складіть конспект відповіді на тему «Субсидіарні норми».

Семінарське заняття 23. Тлумачення права.

1. Складіть опорну схему-таблицю „Види тлумачення норм права по суб’єктах”.
2. Складіть стислий план-конспект відповіді на тему „Способи і обсяг тлумачення правових норм”.

Семінарське заняття 24. Юридична техніка.

1. Складіть таблицю «Техніко-правові категорії».
2. Складіть розгорнутий конспект відповіді на тему «Види юридичної техніки».

Семінарське заняття 25. Правомірна поведінка.

1. Запропонуйте план заходів з підвищення правової культури студентів нашого вузу.
2. Складіть схему відповіді на тему «Правове виховання».

Семінарське заняття 26. Правосвідомість і правова культура.

1. Складіть схему «Викривлення правосвідомості».
2. Складіть план відповіді на тему „Шляхи подолання правового нігілізму”.

Семінарське заняття 27. Правопорушення.

1. Складіть схему „Види правопорушень”.

2. Запропонуйте заходи для студентів нашого вузу для профілактики правопорушень.

Семінарське заняття 28. Юридична відповідальність.

1. Складіть схему „Види юридичної відповідальності”.
2. Складіть конспект відповіді на тему „Юридична відповідальність неповнолітніх”.

Семінарське заняття 29. Механізм правового регулювання.

1. Складіть опорну схему-таблицю „Стадії механізму правового регулювання”.
2. Складіть конспект відповіді на тему „Ефективність механізму правового регулювання”.

Семінарське заняття 30. Законність і правопорядок.

1. Зробіть огляд наукових публікацій по темі.
2. Складіть схему „Принципи законності”.

Семінарське заняття 31. Правова, демократична, соціальна держава і громадянське суспільство.

1. Складіть таблицю „Ознаки правової держави”.
2. Проаналізуйте тексти конституцій ФРН, Швейцарії, Іспанії і визначте закріплені в них риси соціальної держави.

Семінарське заняття 32. Права і свободи людини

1. Складіть конспект „Покоління прав людини”.
2. Встановіть співвідношення понять права людини, громадські свободи, суб’єктивне право.

Семінарське заняття 33. Правова система.

1. Визначте внесок українських вчених у розвиток правової компаративістики.
2. Проаналізуйте дискусії навколо визначення типології правової системи України.
3. Складіть таблицю „Класифікації правових систем”.
4. Зробіть огляд наукових статей сучасних українських компаративістів (3 – 4 статті).

Обов’язковим для заочників є виконання контрольної роботи

В-1

1. Порівняйте правові норми із іншими соціальними нормами. Покажіть спільне і відмінне, вкажіть на причини розходження.
2. Назвіть основні риси романо-германської правової системи.
3. Розкрийте зміст однієї з функцій права (на вибір).

В-2

1. Вкажіть ознаки норми права, розкрийте їхню сутність.
2. Покажіть спільне і відмінне у системі права і системі законодавства.
3. Проаналізуйте дію нормативно-правового акту у просторі і часі.

В-3

1. Співставте відомі вам способи систематизації нормативно-правових актів.
2. Проаналізуйте склад правовідносин.
3. Визначте види колізій у праві і вкажіть, яка норма діятиме у кожному з випадків.

В-4

1. Назвіть основні риси англо-американської правової системи.
2. Що таке предмет і метод правового регулювання?
3. Які види правотворчості вам відомі?

В-5

1. Дайте характеристику системі права України.
2. Визначте стадії правозастосування.
3. Яка відмінність між імперативними і диспозитивними нормами права?

В-6

1. Які види джерел права вам відомі?
2. Розкрийте зміст поняття правоздатності, дієздатності і деліктоздатності фізичної особи.
3. Що таке право в об'єктивному і суб'єктивному значенні?

В-7

1. Назвіть стадії законотворчості.
2. Вкажіть на шляхи подолання прогалин у праві.
3. Проаналізуйте структуру норми права.

В-8

1. Вкажіть на особливості соціалістичної правової системи.
2. Назвіть види тлумачення норм права за суб'єктами.
3. Хто є суб'єктами правовідносин?

В-9

1. Назвіть види тлумачення норм права за обсягом.
2. Проаналізуйте відомі вам підходи до праворозуміння.
3. Які існують форми реалізації права?

В-10

1. Дайте поняття функцій права. Як вони співвідносяться із функціями держави?
2. Що таке юридичні факти?
3. Які ви знаєте способи (форми) викладення норм права у статтях нормативно-правового акту?

Вибіркові види самостійної роботи

Вибірковими видами самостійної роботи є написання студентом реферату або наукової доповіді (на вибір).

1. Для написання реферату необхідно опрацювати значну кількість літератури, не менше 10 джерел, відповідні законодавчі акти, лекційний матеріал тощо. При цьому доцільно на підставі аналізу джерел робити нотування, висновки. Це стосується і періодичної преси, і телерадіопередач. Це допоможе скласти план реферату.

Далі студент приступає до викладення думок, тобто починається написання реферату. Фактично це називається науковим дослідженням. Це будуть власні міркування з використанням окремих цитат інших авторів. На ці висловлювання потрібно робити посилання в тексті. Їх роблять по-різному. Наприклад, у самому тексті вказують автора і його працю, або в кінці сторінки з використанням індексів. Найкраще це робити в кінці реферату, де розміщений в алфавітному порядку список літератури з порядковими номерами. Тому в тексті після закінчення чужої фрази достатньо поставити квадратні дужки, в яких на першому місці стоїть порядковий номер літератури, а на другому – сторінка. Це виглядає, наприклад, так: [3;25].

Варто прислухатись ще й до інших порад. Зокрема, неетично писати «на мою думку» і т.п. Це стосується тих місць, де студент вводить нові поняття, визначення чи твердження. Краще зазначати «на нашу думку». Також не слід боятися не погоджуватися з думкою інших, навіть відомих вчених. При цьому треба обґрунтувати причину непогодження.

Існують певні вимоги до написання бібліографії інформаційного джерела. Так, спочатку пишуть прізвище автора, його ініціали. Потім назву праці, місце видання, рік і можна ще вказати кількість сторінок книги. Якщо праця автора розміщена у якомусь збірнику робіт, то після назви ставлять дві нахильні лінії, а далі пишуть назву збірника, місце, рік видання і на яких сторінках цей матеріал надрукований. При цьому інформаційні джерела треба писати мовою оригіналу.

Завершують реферат висновками. Тут необхідно вказати, чи досягнув автор мети дослідження, які конкретно отримав результати і чи можна їх використати у науково-практичній діяльності та інше. Непогано було б висловити свої пропозиції чи рекомендації з досліджуваної проблематики.

Кожен реферат повинен мати на початку вступ, але писати його потрібно після завершення змісту, висновків і списку літератури. У вступі роблять наголос на актуальності теми реферату, вказують авторів, які досліджували ці питання. Можна коротко висвітлити зміст окремих праць. Також потрібно вказати, що призвело до вибору даної теми. Далі треба сформулювати мету дослідження і методи його проведення. Крім того, обов'язково треба вказати, що автор хоче висловити у рефераті, які проблемні питання буде намагатись розкрити. Студенти повинні пам'ятати, що через оформлення реферату, через його зовнішній вигляд, викладач формує першу думку про зміст матеріалу. Це не означає, що потрібно використовувати дорогий папір та обкладинки, комп'ютерну верстку, яскраві фарби чи гарні малюнки. Це – справа автора. Але мова ведеться про інше, про ділову естетичну культуру. Вона полягає у вимогах, які висуваються до всіх праць.

Вимоги до оформлення реферату. По-перше, реферат може бути написаний від руки, але чітким почерком. Свої власні міркування рекомендується підкреслювати.

По-друге, необхідно на кожній сторінці залишати поля: 30-35 мм зліва (для підшивки), 20-25 мм зверху і знизу, 10 мм з правого боку.

По-третє, потрібно дотримуватись певного інтервалу між рядками тексту. Це допомагає кращому читанню і внесенню поправок чи зауважень викладача.

План реферату має міститись на початку тексту.

2. Наукова доповідь готується з обов'язковим розглядом дискусійного в науці питання з викладенням власної точки зору на дану проблему, яка підтверджується належними аргументами. Студентам надається можливість самостійно обрати тему доповіді за змістом дисципліни, яка має бути актуальною та дискусійною. Обравши тему, студент має узгодити її з викладачем, і тільки після цього перейти до підготовки доповіді. Оприлюднення доповіді відбувається на семінарському занятті.

Тематика рефератів

1. Метод, методика, методологія теоретико-правової науки.
2. Значення теорії держави і права для майбутнього юриста.
 1. Типологія влади за М. Вебером.
 2. Держава у поглядах діячів Просвітництва.
 3. Громадянське суспільство і правова держава.
 4. Класики марксизму про сутність держави.
 5. Функції сучасної Української держави.
8. Держава, право та економіка.
9. Теорія розподілу влад: історія і сучасність.
10. Система стримувань і противаг.
11. Історичні типи монархій.

12. Основні механізми трансформацій політичних режимів.
13. Поняття політичної системи в радянській і сучасній теорії держави і права.
14. Зв'язок держави з іншими елементами політичної системи.
15. Юридичне закріплення сучасної держави.
16. Досягнення, проблеми, перспективи побудови сучасної держави в Україні.
17. Теорії походження права.
18. Теорія природного права: минуле і сучасне.
19. Суспільна цінність права.
20. Співвідношення права, моралі і релігії на різних етапах розвитку українського суспільства.
21. Питання про структуру норми права у вітчизняній теоретико-правовій думці.
22. Мононорми.
23. Судовий прецедент як джерело права в Україні.
24. Вплив соціалістичної доктрини на розвиток радянського права.
25. Правотворчість і законотворчість.
26. Законодавчий процес в Україні.
27. Формування поняття галузі права у теоретико-правовій науці.
28. Система сучасного українського права.
29. Співвідношення понять „правова система” і „правова сім'я”.
30. Критерії класифікації сучасних правових систем.
31. Внесок українських вчених у розробку теорії правових систем.
32. Питання про типологію правової системи України.
33. Юридичні фікції.
34. Склад і зміст правовідносин.
35. Класифікація правозастосовчих актів.
36. Порівняльний аналіз нормативного правового акту і акту застосування права.
37. Види колізій у праві.
38. Категорії юридичної конфліктології.
39. Техніко-правові категорії.
40. Способи і обсяг тлумачення правових норм.
41. Правове виховання молоді.
42. Права і обов'язки студентів.
43. Шляхи запобігання правопорушенням.
44. Причини правопорушень.
45. Юридична відповідальність неповнолітніх.
46. Дисциплінарні правопорушення.
47. Правова політика держави.
48. Роль законності і правопорядку у функціонуванні держави.
49. Покоління прав людини.
50. Конституційні права, свободи і обов'язки громадян України.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Інформаційні ресурси

Адреси в глобальній комп'ютерній мережі Internet

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
4. <http://mvs.gov.ua> – Міністерство внутрішніх справ
5. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
6. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
7. <http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України
8. <http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
9. <http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія
10. <http://library.nlu.edu.ua/> – наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
11. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> – Форум права (електронне наукове фахове видання)
12. <http://ru.wikipedia.org> – Вікіпедія (свободная энциклопедия)
- <http://www.lawbook.by.ru> – Библиотека юриста

5. Підсумковий контроль

Питання до заліку:

1. Предмет, методи вивчення, задачі курсу теорії держави і права.
2. Функції теорії держави і права.
3. Місце теорії держави і права в системі наук.
4. Основні закономірності виникнення держави.
5. Теорії походження держави.
6. Органи влади і управління в первісному суспільстві.
7. Ознаки держави.
8. Східний і західний шляхи формування держави.
9. Державна влада як різновид соціальної влади.
10. Сутність держави. Основні підходи до сутності держави.
11. Зв'язок і співвідношення держави і права.
12. Сучасні концепції держави.
13. Концепція „сучасної держави”.
14. Поняття і класифікація функцій держави.
15. Внутрішні функції держави.
16. Зовнішні функції держави.
17. Функції сучасної держави.
18. Поняття і структура механізму держави.
19. Поняття і класифікації державних органів.
20. Принципи функціонування органів держави.
21. Поняття і сутність системи стримувань і противаг.
22. Представницькі органи держави.
23. Виконавчо-розпорядчі органи держави.
24. Судові та правоохоронні органи держави.
25. Типологія держави.
26. Поняття і структура форми держави.
27. Історичні типи монархій.
28. Монархія як форма правління у сучасному світі.
29. Історичні типи республік.
30. Республіканська форма правління у сучасних державах.
31. Класифікація форм державного устрою.
32. Унітарна держава: поняття і ознаки.
33. Федеративна держава: поняття і ознаки.
34. Поняття політичного режиму. Різновиди політичних режимів.
35. Характеристика демократичних режимів.
36. Характеристика недемократичних режимів.
37. Політична система: поняття і структура.
38. Характеристика елементів політичної системи.
39. Інституціональна підсистема політичної системи.
40. Регулятивна підсистема політичної системи
41. Правова держава: сутність і риси.
42. Поняття і ознаки соціальної держави.
43. Форми демократії. Демократичні інститути сучасної держави.

44. Громадянське суспільство: сутність і риси.
45. Ознаки, сутність, соціальне призначення права.
46. Об'єктивне і суб'єктивне юридичне право.
47. Основні концепції праворозуміння.
48. Співвідношення права і закону.
49. Функції права.
50. Поняття соціальних, технічних і технічно-соціальних норм.
51. Види соціальних норм. Право в системі соціальних норм.
52. Співвідношення моралі і права.
53. Поняття системи права. Співвідношення системи права і правової системи.
54. Структура системи права. Предмет і метод правового регулювання.

Питання до іспиту

1. Предмет, методи вивчення, задачі курсу теорії держави і права.
2. Функції теорії держави і права.
3. Місце теорії держави і права в системі наук.
4. Основні закономірності виникнення держави.
5. Теорії походження держави.
6. Органи влади і управління в первісному суспільстві.
7. Ознаки держави.
8. Східний і західний шляхи формування держави.
9. Державна влада як різновид соціальної влади.
10. Сутність держави. Основні підходи до сутності держави.
11. Зв'язок і співвідношення держави і права.
12. Сучасні концепції держави.
13. Концепція „сучасної держави”.
14. Поняття і класифікація функцій держави.
15. Внутрішні функції держави.
16. Зовнішні функції держави.
17. Функції сучасної держави.
18. Поняття і структура механізму держави.
19. Поняття і класифікації державних органів.
20. Принципи функціонування органів держави.
21. Поняття і сутність системи стримувань і противаг.
22. Представницькі органи держави.
23. Виконавчо-розпорядчі органи держави.
24. Судові та правоохоронні органи держави.
25. Типологія держави.
26. Поняття і структура форми держави.
27. Історичні типи монархій.
28. Монархія як форма правління у сучасному світі.
29. Історичні типи республік.
30. Республіканська форма правління у сучасних державах.
31. Класифікація форм державного устрою.

32. Унітарна держава: поняття і ознаки.
33. Федеративна держава: поняття і ознаки.
34. Поняття політичного режиму. Різновиди політичних режимів.
35. Характеристика демократичних режимів.
36. Характеристика недемократичних режимів.
37. Політична система: поняття і структура.
38. Характеристика елементів політичної системи.
39. Інституціональна підсистема політичної системи.
40. Регулятивна підсистема політичної системи
41. Правова держава: сутність і риси.
42. Поняття і ознаки соціальної держави.
43. Форми демократії. Демократичні інститути сучасної держави.
44. Громадянське суспільство: сутність і риси.
45. Ознаки, сутність, соціальне призначення права.
46. Об'єктивне і суб'єктивне юридичне право.
47. Основні концепції праворозуміння.
48. Співвідношення права і закону.
49. Функції права.
50. Поняття соціальних, технічних і технічно-соціальних норм.
51. Види соціальних норм. Право в системі соціальних норм.
52. Співвідношення моралі і права.
53. Поняття системи права. Співвідношення системи права і правової системи.
54. Структура системи права. Предмет і метод правового регулювання.
55. Поняття норми права. Класифікація і види правових норм.
56. Структура норми права. Види гіпотез, диспозицій і санкцій.
57. Поняття, ознаки, структура правовідносин.
58. Поняття і види суб'єктів правовідносин.
59. Зміст та об'єкт правовідносин.
60. Юридичні факти.
61. Юридичні презумпції та фікції.
62. Поняття і види джерел права.
63. Нормативно-правовий акт як джерело права.
64. Поняття і зміст правотворчості.
65. Принципи правотворчості.
66. Стадії правотворчості. Законодавчий процес.
67. Види правотворчості.
68. Поняття і види систематизації нормативно-правових актів.
69. Поняття і форми реалізації права.
70. Правозастосування: поняття і специфіка.
71. Стадії застосування права.
72. Правозастосовчі акти.
73. Поняття і види колізій у праві і шляхи їх усунення.
74. Прогалини у праві: поняття і причини.
75. Способи подолання прогалин у праві.

76. Поняття, і способи тлумачення правових норм.
77. Види тлумачення правових норм за суб'єктами.
78. Види тлумачення правових норм за обсягом.
79. Інтерпретаційні акти.
80. Поняття юридичної техніки. Специфіка законодавчої і правозастосовчої техніки.
81. Техніко-правові категорії.
82. Поняття, механізм і стадії правового регулювання.
83. Типологія правомірної поведінки.
84. Поняття і структура правосвідомості.
85. Функції і види правосвідомості.
86. Поняття, елементи, функції правової культури.
87. Аспекти поняття, структура, принципи і гарантії законності.
88. Правопорядок: риси, зміст, функції.
89. Правовий нігілізм: причини виникнення і шляхи подолання.
90. Ознаки і юридичний склад правопорушення.
91. Види правопорушень.
92. Поняття і ознаки юридичної відповідальності.
93. Види юридичної відповідальності.
94. Класифікація основних правових систем сучасності.
95. Характеристика романо-германської правової системи.
96. Характеристика англо-американської правової системи.
97. Характеристика соціалістичної правової системи.
98. Характеристика далекосхідної правової системи.
99. Характеристика мусульманської правової системи.
100. Система права і система законодавства.
101. Особливості правової системи сучасної України.
102. Проблема визначення типологічної приналежності правової системи України.
103. Інститут прав людини в Україні.
104. Поняття прав і свобод людини.
105. Механізми захисту прав людини.
106. Гарантії реалізації прав людини.
107. Класифікація прав людини.
108. Юридичні обов'язки громадян України.

Зразок залікового білету:

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність 081 «Право»

Семестр I

Навчальна дисципліна «Теорія держави і права»

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Внутрішні функції держави.
2. Унітарна держава: поняття і ознаки.

Затверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права

Протокол № _____ від «__» _____ 20__ року

Завідувач кафедри історії та теорії держави і права _____ **І. С. Лісна**

Екзаменатор _____ **С.Г. Ковальова**

Зразок екзаменаційного білету:

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність 081 «Право»

Семестр II

Навчальна дисципліна «Теорія держави і права»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

1. Функції теорії держави і права.
2. Нормативно-правовий акт як джерело права
3. Характеристика соціалістичної правової системи

Затверджено на засіданні кафедри історії та теорії держави і права

Протокол № _____ від «__» _____ 20__ року

Завідувач кафедри історії та теорії держави і права _____ **І. С. Лісна**

Екзаменатор _____ **С.Г. Ковальова**

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання
Денна форма навчання
I семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Участь в обговоренні питань, винесених на семінарське заняття	45
2	Виконання обов'язкових видів самостійної роботи	15
3	Виконання вибіркового видів самостійної роботи	10
4.	Залік	30
	Всього	100

II семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Участь в обговоренні питань, винесених на семінарське заняття	54
2	Виконання обов'язкових видів самостійної роботи	10
3	Виконання вибіркового видів самостійної роботи	6
4.	Іспит	40
	Всього	100

Заочна форма навчання
I семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Участь в обговоренні питань, винесених на семінарське заняття	30
2	Виконання контрольної роботи	35
3	Виконання вибіркового видів самостійної роботи	5
4.	Залік	30
	Всього	100

II семестр

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість
---	---------------------------	-----------------------

		балів
1	Участь в обговоренні питань, винесених на семінарське заняття	20
2	Виконання контрольної роботи	35
3	Виконання вибіркових видів самостійної роботи	5
4.	Іспит	40
	Всього	100

Оцінювання роботи студента на семінарському занятті відбувається на основі таких критеріїв:

Високий рівень (5 балів). Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх теоретичних положень теми, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести важливі висновки, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання, пов'язати матеріал теми з раніше отриманими знаннями з уже вивчених юридичних та загальноосвітніх дисциплін. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань. Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні казуси, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.

Рівень вище середнього (4 бали). Студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття, категорії і принципи теми, а також пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних теоретичних положень теми, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, може самостійно довести їх. Демонструє здатність пов'язати матеріал теми з раніше отриманими знаннями з дисципліни. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) казуси і завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, здатний провести аналіз і узагальнення результату. При вирішенні фабули студент може самостійно підготувати нормативну базу, виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки

Середній рівень (3 бали). Студент знає основні поняття, категорії і термінологію теми, може сформулювати базові принципи теми, пов'язати їх з деякими реальними явищами, може привести в основному вірне вербальне формулювання основних теоретичних положень теми, навести окремі приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь в основному логічна, але розуміння не є узагальненим. Студент в цілому

самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) казуси і завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій, допускає незначну кількість помилок, які виправляє самостійно, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При вирішенні фабули студент може за допомогою викладача підготувати нормативну базу, виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки.

Достатній рівень (2 бали). Студент відтворює основні поняття і визначення теми, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних інститутів та їх відмінність, може визначити окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може. Студент може розв'язати найпростіші типові задачі за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання. При вирішенні фабули студент виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але з помилками, які виправляє за вказівкою викладача; робить в основному вірні висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи.

Низький рівень (1 бал). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу теми елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і правові явища. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями теми, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії (риси, принципи). Не здатний пов'язати матеріал теми з раніше вивченим матеріалом. При вирішенні фабули студент вміє користуватися окремими законодавчими положеннями, але не може самостійно виконати роботу і зробити висновки.

Критерії оцінювання реферату

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів: 1) якість виконаного реферату; 2) якість захисту (презентації) реферату.

Оцінювання тексту реферату:

9-10 БАЛІВ: студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно виклав матеріал; продемонстрував здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, здійснив критичний огляд визначень, наведених різними авторами в різних джерелах; продемонстрував здатність робити логічні висновки та узагальнення; здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; використовував фактичні та статистичні дані; продемонстрував знання законодавчих та нормативних актів України, підручників, посібників. Реферат містить всі необхідні структурні елементи (титульну сторінку, план, вступ, основну частину, висновки, список використаної літератури). Оформлення бібліографічного списку відповідає чинним вимогам.

7-8 БАЛІВ: студент послідовно, обґрунтовано та теоретично правильно виклав матеріал; продемонстрував здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, здійснив критичний огляд визначень, наведених різними авторами в різних джерелах; продемонстрував здатність робити логічні висновки та узагальнення; але не в повній мірі аргументував власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; недостатньо використав фактичні та статистичні дані. Реферат містить всі необхідні структурні елементи (титульну сторінку, план, вступ, основну частину, висновки, список використаної літератури). Оформлення бібліографічного списку відповідає чинним вимогам.

5-6 БАЛІВ: структура реферату в основному витримана, студент вірно виконав більшу частину роботи, але при написанні допущені неточності, або відсутня мінімально необхідна кількість висновків, недостатньо логічних та обґрунтованих пояснень, допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій. В матеріалах відсутні необхідні докази та аргументи, студент лише частково висвітлює тему. Зроблені висновки є помилковими або поверховими. Реферат містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність студента зрозуміти її зміст.

3-4 БАЛІ: є неточності у структурній побудові реферату, зміст реферату є переказом тексту 2-3 підручників, обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

1-2 БАЛІ: текст реферату в основному повторює текст підручника або Інтернет-джерела, тема реферату не розкрита, є істотні недоліки у структурі реферату, в бібліографічному списку менше 2 наукових джерел і він подається не за сучасними правилами.

0 БАЛІВ: студент зовсім не висвітлює дискусійну тему або висвітлює її неправильно. Не витримана структура реферату. Текст реферату є повністю ідентичним тексту підручника чи конспекту або повністю ідентичним реферату іншого студента на таку ж тему.

Оцінювання захисту (презентації) реферату:

5 БАЛІВ: презентація пов'язана з метою і предметом дослідження; результати дослідження узагальнюються з метою формулювання важливих і значущих висновків за темою дослідження, презентація має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження, презентація надає інформацію в логічній послідовності, презентація завершується, змушуючи замислитись над ідеєю і темою дослідження.

4 БАЛІ: всі частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, результати дослідження узагальнюються з метою формулювання висновків за темою дослідження, презентація має в основі декілька ключових положень, які не повністю розкривають тему дослідження, презентація починається із вступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих моментів дослідження.

3 БАЛИ: основні частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, але деякі фрагменти не мають відношення до теми, деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими, презентація має в основі декілька ключових положень, однак вони перевантажені інформацією або позбавлені інформації, презентація має вступ і висновки, однак вони не спонукають замислитись над темою дослідження. послідовність надання інформації не сприяє повністю розкрити тему дослідження.

2 БАЛИ: презентація має тему, однак багато її частин не має відношення до теми дослідження, висновки практично відсутні або є нелогічними, в презентації не визначені ключові положення, презентація не містить вступу і висновків. побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему дослідження.

1 БАЛ: презентація є простим переказом тексту підручника або Інтернет-джерела, студент може відповісти на запитання щодо основного змісту теми.

0 БАЛІВ: студент не здатний самостійно відтворити зміст реферату або відповісти на запитання щодо його основної проблематики.

Оцінювання контрольної роботи студента відбувається на основі таких критеріїв:

Високий рівень (29-35 балів). Студент демонструє глибокі, міцні і систематичні знання всіх теоретичних положень теми, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести важливі висновки, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання, пов'язати матеріал теми з раніше отриманими знаннями з уже вивчених юридичних та загальноосвітніх дисциплін. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань. Студент самостійно розв'язує типові задачі, стандартні, комбіновані й нестандартні казуси, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.

Рівень вище середнього (22-28 балів). Студент самостійно формулює основні поняття, категорії і принципи теми, а також пов'язує їх з реальними явищами. Демонструє здатність пов'язати матеріал теми з раніше отриманими знаннями з дисципліни. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) казуси і завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, здатний провести аналіз і узагальнення результату. При вирішенні фабули студент може самостійно підготувати нормативну базу, виконати роботу в повному обсязі й зробити правильні висновки

Середній рівень (15-21 бал). Студент може сформулювати базові принципи теми, пов'язати їх з деякими реальними явищами, може привести в основному вірне

вербальне формулювання основних теоретичних положень теми, навести окремі приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь в основному логічна, але розуміння не є узагальненим. Студент в цілому самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) казуси і завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій, допускає незначну кількість помилок, які виправляє самостійно, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату. При вирішенні фабули студент готує нормативну базу, виконує роботу в повному обсязі й робить правильні висновки.

Достатній рівень (8-14 балів). Студент відтворює основні поняття і визначення теми, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, формулює основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних інститутів та їх відмінність; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може. Студент може розв'язати найпростіші типові задачі за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання. При вирішенні фабули студент виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але з помилками, які виправляє за вказівкою викладача; робить в основному вірні висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи.

Низький рівень (1-7 балів). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу теми елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і правові явища. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями теми, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії (риси, принципи). Не здатний пов'язати матеріал теми з раніше вивченим матеріалом. При вирішенні фабули студент вміє користуватися окремими законодавчими положеннями, але не може самостійно виконати роботу і зробити висновки.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні:

1. Загальна теорія держави і права / За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. – Х.: Право. – 2012.
2. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права і держави. Навч. посібник. – Вид. 5. – К.: Атіка, 2011.
3. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. Підручник. – 2-е вид. / Пер. з рос. – Х.: Консум, 2013.

7.2. Додаткові:

4. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права. – К., 2016.
5. Кистяковский Б.А. В защиту права. – М., 1991.
6. Кистяковский Б.А. Социальные науки и право. Очерки по методологии социальных наук и общей теории права. – М., 1916.
7. Котюк В.О. Основи держави і права. – К., 2014.
8. Лисенков С.П. Загальна теорія держави і права. – К., 2016.